

PHILIP MOERMAN

PASSIE, DE MENTALE MOTOR.

Passie. Wat is passie?

Is passie een tijdverdrijf?

Is passie synoniem voor constant bezig zijn met iets, er alles over weten en er bekend voor staan? Met alle respect, is het louter beoefenen van voetbal, filatelie, schilderen, opera of welke culturele expressie dan ook evenredig aan passie?

Passie. Is dat niet eerder de pure aandacht, het koortsig zoeken naar de volmaaktheid van het moment? Waarbij je liefst tijd en plaats en zelfs jezelf vergeet.

Iets dat van binnenuit komt, telkens weer uit jezelf stijgt, tot net over de grenzen van wat je kan.

Is passie tenslotte de mentale motor, die slechts bij diegenen aanslaat die voortdurend bereid zijn tegen de grenzen van hun mogelijkheden aan te duwen?

Ik had het voorrecht voor deze rubriek tientallen mensen te horen praten over wat wij denken dat hun passie is.

De één loopt, de ander musicceert of beklimt bergen.

Passie is niet hetzelfde als hobby, hoe graag en veel je dat ook doet.

Doch velen, verrassend veel velen, spraken mij over de drang om het te doen, de drang van de innerlijke motor. Passie moet je verdienen.

Deze bedenking kribbelde ik, ergens tijdens het urenlange gesprek dat ik met Philip Moerman mocht hebben, in de kantlijn. Philip is wat je een beeldend kunstenaar noemt.

Beeldhouwer zal je zeggen, ware het niet dat er tegenwoordig nog bitter weinig wordt gehouden. Zo van: men neme een rotsblok en tegen morgen heb je een *piëta*.

Michelangelo kon dat, die begon aan de voeten, zegt Philip, en eindigde bovenaan met een magnifieke Godenkop.

Philip ontvangt ons thuis, de koffiekant vlakbij en zijn persoonlijk dossier bij de hand (idem dito).

Geen beeld te zien, tot dusver, neen, Philip gaat me even uitleggen wat hij over het leven denkt.

Dat is de eerste les die ik krijg. Beeldende kunstenaars zijn eerst denkers, dan doeners. Rodin zag het nog niet zo verkeerd. "Ik denk na, nog voor het concept van een beeld, over het levensaspect dat ik wil brengen.

"Is dat zo moeilijk, ideeën krijgen? Ik bedoel, je weet toch dadelijk: dit wordt een man of vrouw die ik knielend of rechtstaand zal uitbeelden? Al dan niet met een wijzende arm?"

Philip roert zwijgend in zijn koffie en kijkt me doordringend aan. Onderdrukt nauwelijks een zucht. Hoe gaat hij die cultuurbarbaar wijzer maken, zie ik hem denken. Ik van mijn kant zie hem worstelen met wat hij moet zeggen. Ik speel mijn gewone rol van de vermoorde onschuld en hou me dus van de domme. Philip haalt er een paar foto's bij. Hier zie je een vrouw die op deze twee zuilen steunt, daarmee beeld ik uit dat evenwicht vinden in het leven niet altijd zo evident is." Kan ik inkomen. Philip toont me hoe het beeld zeer labiel hangt tussen twee steunpunten. Perfecte metafoor voor evenwicht. Hij reikt me een andere foto aan. "Met dit beeld heb ik nagedacht over onthaasting." Ik kijk naar een foto van een beeld van een vrouw, die een levensgrote slak aan de leiband uitlaat. Als onthaastingsymboliek kan dat inderdaad tellen.

"Na het idee komt, neem ik aan, het schetsen?"

"Juist. Ik schets voortdurend, had vroeger zelfs een blok naast het bed liggen. Ik bewaar alle schetsen, bekijk ze regelmatig en combineer mentaal vaak enkele schetsen. Zo groeit het concept van het toekomstige beeld."

"Waarop je een mooi stuk rotsblok gaat zoeken?"

"Wacht even, neen, dan begint het moeilijkste werk. Ik moet beslissen in welke materie ik wil werken, want elke materie heeft zijn eigenheden. Waardoor ik dan weer mijn werkwijze moet aanpassen. Als ik in brons wil werken, moet ik nadenken over de lasnaden. Of ik de basisvorm in was, klei dan wel in plastiline maak. Veel heeft te maken met het materiaal van het eindproduct. Persoonlijk maak ik van de presentatie van het beeld een erepunt. Ik vind het niet kunnen dat je dagen aan zo'n beeld werkt en het dan op een waardeloze manier presenteert."

"Hoe kom je van een schets tot een levensgroot bronzen beeld?"

"Er zijn heel wat stappen. Na uitwerking van idee en schets, sta je op zekere dag voor het beelden met was. Dat is de basis voor je bronzen beeld later. Wacht, je kan het goed volgen op deze video."

Duriez is een van onze bekendste actuele beeldhouwers. "Met deze film zie je hoe omslachtig en tijdrovend beeldwerken kan zijn." Ik kijk hoe Duriez zijn beeld in was maakt, met een dikte van nauwelijks een halve centimeter. Vervolgens plaatst hij giet- en luchtkanalen op zijn beeld. Met een vuurvast mengsel van gips en gemalen baksteen – jamotte smeert hij vervolgens zijn wassen beeld in, compleet met kanaaltjes. Dit gips wordt zijn mal, doordat hij de was later zal weg stoken. De gipsvorm wordt vervolgens gebakken, de mal is klaar.

De volgende stap is het gieten van het brons. Een secure bezigheid, want bij temperaturen van boven de 1000 graden moet je uiterst geconcentreerd zijn, het is werk voor professionelen. Afkoelen, de mal verwijderen, het vlies dat zich heeft gevormd met hoge druk wegspuiten. Dan begin je te lassen. De romp krijgt zijn kop, armen en benen en eventuele andere attributen. Langzaam krijgt de puzzel vorm. Tenslotte begint het eindeloze werk van uitzuiveren, corrigeren en patineren.

Wanneer je het beeld kan bevestigen op zijn sokkel ben je al gauw enkele maanden bezig geweest, waarlijk in het zweet des aanschijns.

"Dit lijkt me een hele oefening. Veel denkwerk, schetsen, veel tijd en gevoel? Wanneer weet je dat je klaar bent?"

"Duurt soms maanden. Let op, ik ben intussen niet echt werkloos, ben met verschillende beelden tegelijk bezig, elk in een verschillend stadium. Zo kan ik elke dag doen waar ik me goed mee voel. Laat ons zeggen, na enkele maanden is mijn ei uitgebroed en kan ik eraan boetseren." "Boetseren is het échte werk. Het is het aanvoelen van de materie. Het kneden van water en klei, mijn vingers, stapje terug, twee stapjes verder, heerlijk moment vind ik dat."

" Je boetseert ook naar levend model ?"

Juist, primordiaal is dan de juiste anatomie vinden. Ik zet het beeld op een karretje waarmee ik rond het model rij. De diepte van het beeld krijgt hier al zijn aandacht."

Fierheid

"Ben je dan nog ver verwijderd van je eindresultaat?"

"Absoluut. Boetseren heeft een vage stopgrens. Je kan de ziel van je beeld weg boetseren, maar te weinig brengt er geen karakter in. Het ligt aan het oordeel van de kunstenaar. Daarom laat ik me nooit binden door tijd."

"Ok, de vorm is af, het kokkerellen kan beginnen?"

Ik heb het geluk de zoon te zijn van een juweliersmid en heb van thuis veel meegekregen. Ovens zijn voor mij geen geheim. Met de hulp van pa heb ik zelf een gasoven in elkaar geknutseld, waarin ik tot 1350 graden kan stoken. Voor klei moet dat opgebouwd worden met 100°C per uur. Reken uit, ik sta hier dik tien uur. Je doet dit dus niet even vlug na de uren."

"Dat beeld daar, met dat gecraqueleerde voetstuk, is dat zo bedoeld of is dat een fout?"

"Dat is het resultaat van een Japanse oventechniek: de raku. Je bakt de stukken een tweede keer, nadat je eerst een glazuur hebt aangebracht. In de oven maak je dat opnieuw roodgloeiend. Je neemt ze er uit, legt ze tien minuten in een afgesloten bak vol houtkrullen. Die beginnen te branden, maar dat is ongevaarlijk. Vervolgens breng je het stuk snel onder water om het af te schrikken. Dan krijg je dus dat gaderde motief. Onvoorspelbaar resultaat, de natuur beslist. Kijk ook dat heb ik op video."

"Hoe ben jij voor het eerst in aanraking gekomen met beeldhouwen?"

"Het artistieke heeft mij altijd bekoord, al van jongs af aan. Academie, een kunstkring hier in Heule, het zijn logische stappen. Tot er een bestelling kwam voor de kop van een reuzenpop voor een stoet in Heule. Toen ik daarvoor een kijkje ging nemen in de academie van Harelbeke, meer bepaald in de klas van het beeldhouwen, was ik verkocht. Ik schreef me opnieuw in en leerde van leraar Bart De Zutter langzaamaan alle kneepjes."

"Op een dag ken je alle kneepjes."

"Om zoveel mogelijk facetten van mijn werk zelf te beheersen, moest ik nog heel wat leren over bronsgieten. In de academie van Menen en bij enkele professionele kunstenaars thuis kon ik daar het nodige van opsteken. Het werd ook tijd dat ik een eigen atelier had, waar we nu staan." Ik kijk rond, ontwijk de "let-niet-op-de-rommel opmerking" en zie een versleten fabriekshal, die Philip en enkele vrienden stukje bij beetje renoveren. Het stuk waar Philip zijn atelier heeft, ruikt écht naar atelier. Een schap met verloren armen en benen, een rek met bankschroeven en raspen, enkele werkbanken met schroeven waartussen enkele hoofden, ja hier leeft een beeldhouwer.

Terwijl Leo rond hem sluipt om hem in alle mogelijke houdingen te fotograferen, laat ik een bewonderend oog glijden over het atelier. Duizend doden sterven en telkens opnieuw geboren worden. Dat is wat kunstenaars doen. Dit is wat passie is.

Raymond Rombout